

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов і методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із навчально-педагогічної роботи

М.Б. Боднар М.Б. Боднар
«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА В ЗЗО

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська, німецька/польська мови та зарубіжна література)

Кременець – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни, Клак І. Є. Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО : [з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) за освітньо-професійною програмою магістра]. Кременець, 2023 р. 29 с.

Розробник:

Клак І. Є. кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання.
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри

Кучер В. В.

31.08.2023 р.

© І. Є. Клак, 2023 рік
© КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) / Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Англійська, німецька/польська мови та зарубіжна література)»	Курс	
Змістових модулів – 4		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 180	Освітній рівень: другий (магістерський)	Самостійна робота	
		180 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – -; самостійної роботи студента – 180		Вид контролю: залік	

2. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО

Метою виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО (далі Практика) є:

- оволодіння магістрантами сучасними методами та технологіями педагогічної роботи, формами організації класної, позакласної та виховної роботи з іноземної мови;
- на основі власної іншомовної компетентності та одержаних в ЗВО знань основ педагогіки, психології, методики навчання іноземної мови та інших фахових дисциплін формування в практикантів необхідних професійно-педагогічних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень в умовах реального навчально-виховного процесу з урахуванням типу ЗЗСО, етапу навчання учнів, їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей;
- планування навчально-комунікативної діяльності учнів в позакласній роботі з іноземної мови, реалізація планів, внесення до них методично правильних коректив з метою досягнення бажаного результату, творче вирішення педагогічних та методичних завдань у процесі навчання й виховання учнів ЗЗСО та коледжів;
- виховання в магістрантів потреби постійного удосконалення педагогічної майстерності;
- розвиток в магістрантів творчої ініціативи та конкретних дослідницьких умінь у професійній діяльності вчителя ЗЗСО.

Основними завданнями виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО є:

- формування та розвиток в магістрантів професійно-педагогічних навичок

та вмінь проводити заняття з іноземної мови та здійснювати їх самоаналіз з метою поглиблення знань методики, розвитку дослідних, конструктивно-планувальних, комунікативних-навчальних і організаційно-професійних вмінь майбутнього вчителя іноземної мови;

- оволодіння магістрантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування з учнями, вчителями та іншими працівниками ЗЗСО;
- формування в магістрантів навичок та вмінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;
- створення умов для професійної адаптації магістрантів, залучення їх до активної діяльності як учителів іноземної мови та класних керівників;
- визначення шляхів усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи у ЗЗСО, передовим педагогічним досвідом та формування вмінь планувати навчально-комунікативну діяльність учнів в позаурочній, позакласній та виховній роботі з іноземної мови;
- формування вмінь реалізовувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів;
- формування вмінь вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату;
- виховання в магістрантів стійкого інтересу до професії педагога та вчителя іноземної мови зокрема;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності та потреби у професійній самоосвіті;
- вироблення в магістрантів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи з учнями та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи.

Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення, забезпечує належний професійний досвід, соціально-професійну адаптацію майбутнього вчителя іноземних мов, а також отримання необхідного та достатнього обсягу практичних знань та вмінь відповідно до освітньо-професійної програми магістра.

В процесі проходження практики магістранти мають можливість безпосередньо спостерігати за діяльністю фахівців, зокрема вчителів іноземної мови, класних керівників та методистів ЗЗСО, коледжів та інших освітніх установ, адже їх досвід роботи має важливе значення для формування особистості майбутнього педагога.

За результатами Практики магістранти складають диференційований залік. Підсумковий рейтинг з Практики – це середнє з рейтингових оцінок за здійснену практикантом навчальну, позакласну, виховну та науково-дослідницьку роботу з іноземної мови.

Згідно з положенням «Про проведення практики студентів ВНЗ України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 від 20.12.1994 р.) практика є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців у ЗВО і проводиться на оснащених відповідним чином базах ЗЗСО та інших установах освіти. Щодо виробничої (педагогічної) практики, то актуальним залишається вибір ЗЗСО та спеціалізованих шкіл нового типу, в яких створено відповідні навчально-методичні та кадрові передумови для організації цього виду практики з іноземної мови. Так, з урахуванням педагогічних потреб і реального стану навчання іноземної мови в якості базових ЗЗСО Академією укладено угоди з такими ЗЗСО: Кременецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 ім.Галини Гордасевич, Кременецька гімназія № 2 з поглибленим вивченням іноземних мов, Кременецький академічний ліцей ім. Уласа Самчука та Волинський ліцей ім. Нестора Літописця. Крім

того магістранти мають можливість проходити Практику в інших ЗЗСО та коледжах Тернопільської, Волинської, Рівненської та інших областей України.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО спрямована на формування в магістрантів таких **професійних компетентностей:**

Інтегральна компетентність

Здатність особи розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у галузі загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти, фахової передвищої освіти, вищої освіти, під час здійснення освітнього процесу, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, виявляти педагогічні проблеми і виробляти рішення щодо їх усунення. Набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у педагогічній діяльності.

ЗК4. Здатність до утвердження гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, мовного і культурного багатства України й інших країн; поцінування й повага до кроскультурного соціуму; здатність працювати в міжнародному інформаційному контенті.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Включає комунікаційні навички, включно із здатністю спілкуватися у сфері професійної діяльності.

ЗК7. Здатність до використання іноземних мов у професійній діяльності. Використання іноземної мови в обсязі тематики, зумовленої професійними проблемами. Застосовувати в різних ситуаціях знання іноземної мови.

ЗК8. Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди, володіння навичками міжособистісної взаємодії при вирішенні професійних завдань.

ЗК9. Здатність до прокладання й реалізації власної траєкторії навчання протягом життя, самостійного оволодіння новими знаннями.

ЗК10. Здатність планувати та управляти часом. Здатність до моделювання змісту навчання, форм і методів навчання, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців.

ЗК11. Здатність до ефективного етичного спілкування із суб'єктами взаємодії та в колективі (групі). Дотримання етичних принципів, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність учасників освітнього процесу.

ЗК12. Здатність обмірковувати й оцінювати власну роботу. Розвиток сучасних пізнавальних навичок, пов'язаних з розвитком знань і творчістю

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

СК 1. Здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, формування сучасного педагогічного мислення.

СК 2. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення комунікації англійською мовою у професійній сфері.

СК 3. Здатність здійснювати ефективну організацію навчально-виховного процесу у

закладі освіти, моделювання діяльності фахівця, цілеспрямовану діяльність із проектування педагогічного процесу та окремих його складових відповідно до цілей, задач освіти та розробки нормативної, організаційної і навчально-методичної документації.

СК 5. Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки в галузі педагогіки, узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми державною та іноземною мовою.

СК 6. Здатність володіти методикою аналізу навчально-виховної діяльності у закладах освіти, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти та розробляти методичні матеріали, що використовуються в освітньому процесі

СК 8. Уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології викладання іноземної мови та зарубіжної літератури (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в закладах освіти на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентісного підходів.

СК10. Володіння іноземною мовою на рівні не нижче С1, дотримання сучасних мовних норм іноземної мови, опанування різних видів мовленнєвої діяльності, формування мотиваційного контексту для продуктивного вивчення іноземної мови, утвердження ролі іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації, здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних і соціокультурних контекстах.

СК11. Здатність визначати й реалізувати ефективні підходи (методи) у вивченні й викладанні іноземної мови, зарубіжної літератури на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду, здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять (зокрема в інтерактивному режимі), трансфер сучасних наукових досягнень у практику навчання іноземної мови та зарубіжної літератури.

СК12. Компетентність у ряді викладацьких стратегій і розуміння їхніх теоретичних та практичних основ, здатність створювати умови для переносу лінгвістичних знань і навчального досвіду у вивчення іноземної мови, здатність розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах, володіння методиками білінгвального та інтегрованого навчання мови і фахового змісту, основами дидактики багатомовності, методикою паралельного вивчення споріднених мов.

СК13. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності, уміння діагностувати й коригувати власну професійну діяльність, оцінювати педагогічний досвід у галузі викладання іноземної мови та зарубіжної літератури (вітчизняний, закордонний) з метою професійної саморегуляції та свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.

СК15. Володіння засобами організації мовного матеріалу у зв'язний текст; здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, здатність аналізувати й інтерпретувати мовні процеси, зіставляти інформацію.

СК16. Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії і наукової полеміки; здатність творчо й критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності, вміння здійснювати науковий пошук (зокрема з допомогою цифрових технологій).

Програмні результати навчання.

Після завершення курсу магістрант повинен:

ПРН3. Визначати сутність процесів навчання й виховання в закладах освіти, їхні психолого-педагогічні основи в загальних поняттях і термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

ПРН6. Демонструвати знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення здобувачів в обсязі, необхідному для успішного вивчення фахових дисциплін.

ПРН7. Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем системи освіти за спеціальністю та спеціалізаціями.

ПРН8. Демонструвати вміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні соціально-професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН9. Організовувати навчальну діяльність здобувачів, керувати нею й оцінювати її результати з метою набуття практичних навичок майбутньої професійної діяльності.

ПРН10. Демонструвати детальні знання спеціально вибраної галузі (відповідно до обраної спеціальності та спеціалізації) шляхом говоріння, читання, вивчення та звітування про зміст важливих праць на обрану тематику.

ПРН11. Знати мовні та літературні норми, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови та зарубіжної літератури, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний і літературний дискурси сучасності.

ПРН12. Володіти методами науково-педагогічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистостей учасників освітнього процесу з метою створення позитивного психологічного клімату.

ПРН13. Планувати, проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі засвоєних знань, умінь і навиків із професійно-орієнтованих дисциплін.

ПРН14. Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах освіти.

ПРН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їхні обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін з обраної спеціальності та спеціалізації.

ПРН16. Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.

ПРН17. Виявляти готовність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів і прогнозування майбутніх наслідків на основі отриманих професійних знань.

ПРН18. Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач.

ПРН19. Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навиків, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо-професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.

ПРН 21. Організовувати та коректувати діяльність здобувачів в процесі та за результатами проходження виробничої практики.

3. Програма виробничої (педагогічної) практики

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики

Тема 1. Участь у настановчій конференції.

Тема 2. Знайомство зі ЗЗСО, класом, документацією.

Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.

Тема 4. Підбір методичної літератури.

Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.

Змістовий модуль 2. Навчальна робота

Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.

Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.

Тема 8. Написання конспектів уроків.

Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.

Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях вчителів по фаху.

Модуль 2.

Змістовий модуль 3. Виховна робота

Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.

Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.

Тема 13. Проведення позакласних заходів.

Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.

Змістовий модуль 4. Підсумки практики

Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.

Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.

Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради школи.

Тема 18. Участь у підсумковій конференції.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики						
Тема 1. Участь у настановчій конференції.	3					3
Тема 2. Знайомство зі ЗЗСО, класом, документацією.	6					6
Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком ЗЗСО.	6					6
Тема 4. Підбір методичної літератури.	6					6
Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.	6					6
Разом за змістовим модулем 1	27					27
Змістовий модуль 2. Навчальна робота						
Тема 6. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.	6					6
Тема 7. Спостереження уроків вчителів-предметників.	6					6
Тема 8. Написання конспектів уроків.	10					10
Тема 9. Проведення уроків згідно розкладу.	24					24
Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях вчителів по фаху.	8					8
Разом за змістовим модулем 2	54					54
Модуль 2.						
Змістовий модуль 3. Виховна робота						
Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на	10					10

педагогічні теми.					
Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.	10				10
Тема 13. Проведення позакласних заходів.	10				10
Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.	6				6
Разом за змістовим модулем 3	36				36
Змістовий модуль 4. Підсумки практики					
Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.	4				4
Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.	4				4
Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради ЗЗСО.	5				5
Тема 18. Участь у підсумковій конференції.	5				5
Разом за змістовим модулем 4	18				18
Усього годин за модуль 1	135				135

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1.		
Змістовий модуль 1. Підготовка до педагогічної практики		
1.	Тема 1. Участь у настановчій конференції.	3
2.	Тема 2. Знайомство з ЗЗСО, педагогічним колективом, класом, документацією.	6
3.	Тема 3. Знайомство з внутрішнім розпорядком ЗЗСО, розкладом занять.	6
4.	Тема 4. Підбір методичної літератури.	6
5.	Тема 5. Знайомство з оформленням і веденням журналу.	6
Змістовий модуль 2. Навчальна робота		
6.	Тема 6. Знайомство з робочими програмами дисциплін.	6
7.	Тема 7. Спостереження занять вчителів, що працюють у класі, в якому студент має проходити практику.	6
8.	Тема 8. Написання конспектів занять. Їх затвердження у керівника педпрактики.	10
9.	Тема 9. Проведення відкритих занять.	24
10.	Тема 10. Участь у методичних об'єднаннях вчителів «Школа молодого класного керівника».	8
Модуль 2.		
Змістовий модуль 3. Виховна робота		
11.	Тема 11. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.	10
12.	Тема 12. Проведення виховних годин, екскурсій.	10
13.	Тема 13. Проведення позакласних заходів.	10
14.	Тема 14. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.	6
Змістовий модуль 4. Підсумки практики		
15.	Тема 15. Написання звіту про проходження педагогічної практики.	4
16.	Тема 16. Оформлення документації педагогічної практики.	4
17.	Тема 17. Участь у роботі педагогічної ради школи.	5
18.	Тема 18. Участь у підсумковій конференції.	5

6. Зміст та організація діяльності магістранта-практиканта

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО відповідно до навчальних планів

спеціальності 014.02 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Англійська, німецька/польська мови та зарубіжна література) триває протягом 9-12 тижнів навчання у першому семестрі.

Ця практика є одним із етапів професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови та зарубіжної літератури до навчально-виховної роботи в ЗЗСО і передбачає навчальну, позакласну та дослідницьку роботу магістрантів.

Під час Практики магістранти здійснюють спостереження, конструювання та організацію навчальної, позакласної та виховної роботи, а також долучаються до дослідницької педагогічної діяльності ЗЗСО.

Навчальна робота практиканта включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення із специфікою діяльності ЗЗСО.
2. Ознайомлення з педагогічним колективом та навчально-методичною базою ЗЗСО для вивчення іноземної мови.
3. Спостереження та аналіз занять у ввіреному класі, групі.
4. Спостереження та посильна участь в роботі методичного об'єднання вчителів, у семінарах студентів-практикантів та у заходах з практики.
5. Виготовлення дидактичних посібників, наочного матеріалу та інших видів робіт за дорученням вчителів.
6. Ознайомлення із специфікою діяльності ЗЗСО даного типу.
7. Ознайомлення із вчителями та навчально-методичною базою для вивчення іноземної мови.
8. Спостереження, проведення та аналіз уроків іноземної мови у 10 – 11 класах ЗЗСО.
9. Спостереження та посильна участь у роботі методичного об'єднання вчителів іноземної мови, семінарах магістрантів-практикантів та у заходах з практики.
10. Виготовлення дидактичних посібників, наочного матеріалу та інших видів робіт за дорученням вчителів школи.
11. Проведення позакласних заходів англійською мовою для учнів 10 – 11 класів та гурткових занять.

Конструктивно-планувальна робота магістранта-практиканта включає:

1. Складання планів-конспектів окремих уроків та серій уроків за темою; визначення конкретних цілей, завдань та етапів кожного заняття; обирання ефективних прийомів, форм та методів навчання для досягнення поставлених цілей на кожному етапі заняття;
2. Визначення типів вправ і завдань та послідовності їх виконання відповідно до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахування труднощів навчального матеріалу і рівнем підготовленості учнів;
3. Використання реальних і проектування навчальних мовленнєвих ситуацій, а також відповідного їм мовленнєвого матеріалу для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності;

Позаурочна робота включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення з системою роботи класного керівника, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови.
2. Опанування знань з питань підготовки та проведення позакласної та виховної роботи з іноземної мови: тижнів іноземної мови; бесід, вечорів, екскурсій; випуску стінгазети тощо.
3. Планування та проведення позаурочних і виховних заходів.

Дослідницька робота включає такі види діяльності:

1. Вивчення наукової та методичної літератури.
2. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів та класних керівників.
3. Проведення елементів експериментального дослідження за дорученням керівника практики.
4. Проведення елементів психолого-педагогічного дослідження класу, окремих учнів.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО проходить в три етапи.

1. Участь у настановчих зборах та організаційних заняттях у навчальному закладі та в ЗЗСО.
3. Оформлення щоденника спостережень та перепис схеми аналізу уроків та позакласних заходів.
4. Ознайомлення з ЗЗСО та класами – базою педагогічної практики.
5. Отримання індивідуальних завдань від методиста та вчителя, пов'язаних із шефською допомогою в ЗЗСО.

На основному етапі Практики практикант повинен:

- **відвідати** 6 уроків іноземної мови та написати розгорнутий аналіз спостережень;
- **розробити** розгорнуті плани-конспекти та **провести**:
 - 8 уроків з іноземної (основної) мови в 10 -11 класах (5 залікових);
 - 4 уроки із зарубіжної літератури в 5 -11 класах (2 залікових);
 - 2 виховних заходи у визначеному класі (1 заліковий);
 - 2 позакласних заходи з іноземної мови та зарубіжної літератури;
- **вивчити** психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів закріпленого класу та написати психолого-педагогічну характеристику класу.

На заключному етапі педагогічної практики магістрант виконує таку роботу:

- готує звітні матеріали з виробничої (педагогічної) практики;
- здає звітну документацію керівникам Практики для перевірки та оцінювання;
- бере участь у виставці наочних посібників та наочних матеріалів (в навчальному закладі);
- бере участь в підсумковому обговоренні результатів Практики.

Після закінчення Практики магістрант повинен здати таку документацію:

1. Щоденник педпрактики з індивідуальним планом, обліком роботи, звітом, характеристикою роботи практиканта з оцінкою, підписом керівника і печаткою ЗЗСО
2. Конспекти залікових уроків, виховних заходів (з наочним матеріалом).
3. Сценарій позакласного заходу з іноземної мови, погоджений заступником директора ЗЗСО з виховної роботи.
4. Психолого-педагогічна характеристика на клас.

7. Права та обов'язки практиканта

Практикант має право

- вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики, брати участь у конференціях та нарадах;
- одержувати консультації вчителів і методиста з усіх питань проведення педагогічної практики;
- користуватися бібліотекою ЗЗСО, навчальними класами, навчальними посібниками;

- проходити Практику у ЗЗСО, визначених навчальним закладом, під керівництвом методиста;
- проводити свою діяльність згідно з вимогами Статуту ЗЗСО, правилами внутрішнього розпорядку, виконувати розпорядження адміністрації та вчителів ЗЗСО у погодженні з керівником практики (методистом) від навчального закладу;
- упродовж Практики працювати в ЗЗСО не менше 6-ох годин на день;
- своєчасно і якісно вести документацію Практики, передбачену робочою програмою.

Магістрант, який не виконав програму Практики без поважних причин і отримав незадовільну оцінку, може бути відрахованим із навчального закладу.

Магістранту, який не виконав програму Практики з поважних причин, може бути визначено додатковий термін проходження даного виду практики, але у вільний від навчання час.

8. Організація та керівництво виробничою (педагогічною) практикою

Відповідальність за організацію, проведення та контроль Практики у ЗЗСО покладається на керівників навчального закладу. Навчально-методичне керівництво і виконання програм Практики забезпечує кафедра іноземних мов та методик їх навчання.

Загальну організацію Практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач педагогічної практики навчального закладу.

До керівництва Практикою залучаються досвідчені викладачі, методисти та вчителі ЗЗСО.

На етапі попередньої роботи керівники Практики виконують такі види діяльності:

1. Завідувач педагогічної практики:

- визначає разом із практикантом ЗЗСО для проведення Практики;
- завчасно укладає договори з базами Практики та її проведення за відповідною формою;
- організовує обмін досвідом проведення Практики між методистами;
- домовляється з лікувальними установами про проходження магістрантами медичного огляду.

2. Завідувач кафедрою:

- розробляє методичні рекомендації щодо проведення Практики;
- розглядає й подає в навчальну частину відомості про готовність магістрантів до Практики;
- визначає викладачів кафедри (методистів) для керівництва практикантами.

3. Методисти педагогічної практики:

- разом із керівництвом ЗЗСО здійснюють попередній вибір магістрантів, вирішують інші організаційні питання;
- перевіряють наявність медичного огляду в магістрантів;
- доводять до відома магістрантів розклад Практики, місце її проходження та організаційні вимоги.

На початковому етапі керівники Практики проводять такі види діяльності:

Завідувач Практики:

- в перший день Практики разом із деканом організовує інструктивні збори практикантів щодо змісту та організації даного виду практики;
- організовує проведення інструктажу з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності магістрантів та учнів ЗЗСО під час Практики;
- доводить до відома практикантів графік навчального процесу.

На основному етапі керівники Практики виконують такі види діяльності:

Завідувач Практики, завідувач кафедри:

- відвідують ЗЗСО, проводять бесіди з керівниками, вчителями, знайомляться з документацією, відвідують виховні години та позакласні заходи і беруть участь у їх аналізі;
- проводять бесіди з магістрантами про стан навчального процесу, вживають заходи щодо його удосконалення.

На підсумковому етапі керівники Практики виконують такі види діяльності:

1. Завідувач Практики, завідувач кафедри:

- організовують виставку-конкурс на кращу документацію Практики, дидактичний посібник, наочний матеріал;
- вивчають та аналізують звіти та документацію практикантів, на основі чого складають звіт про результати Практики;
- перевіряють журнали Практики;
- беруть участь у організації виставки-конкурсу;
- обговорюють і затверджують результати Практики.

2. Методисти:

- перевіряють документацію, щ ведуть практиканти, та оцінюють її;
- передають у ЗЗСО дидактичні матеріали.

9. Планування уроків у ЗЗСО, організація та проведення їх аналізу

Успішність планування уроків зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь учнів у кожному класі;
- знанням змісту навчально-методичного комплексу;
- знанням умов навчання: вікових особливостей учнів, специфіки конкретного класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасного уроку іноземної мови в ЗЗСО;
- врахуванням дидактичних і методичних принципів навчання.

Відповідно до програми навчання іноземної мови передбачає комплексне досягнення практичної, виховної, загальноосвітньої та розвиваючої цілей.

Практична мета передбачає навчання учнів говоріння, аудіювання (усне мовлення), письма, читання (писемне мовлення) іноземною мовою в межах тематики та мовного матеріалу, визначених програмою.

Загальноосвітня мета сприяє розширенню загального та філологічного кругозору учнів.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток інтелектуальної, пізнавальної діяльності учнів, їх мовних здібностей.

Виховна мета забезпечує моральне, естетичне, трудове виховання учнів засобами іноземної мови.

Виходячи із загальних кінцевих цілей навчання, вчитель визначає конкретні цілі

уроку: практичну, загальноосвітню, розвиваючу, виховну. Формулюючи практичну мету, вчитель визначає, чого конкретно він буде навчати учнів на цьому уроці. Доцільно починати формулювання практичної мети словами „вчити...” або „навчити...”. Наприклад: вчити учнів вживати ГС ... на рівні однієї фрази; вчити учнів вживати нові ЛО ... на рівні понад фразової єдності; вчити учнів розуміти незнайомі слова на основі контексту; вчити учнів розповідати про ... в обсязі 7-8 фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-синтаксичну схему; вчити учнів обмінюватися репліками на рівні діалогічної єдності „твердження-твердження” на основі мовленнєвої ситуації; вчити учнів одержувати основну інформацію з прочитаного/прослуханого тексту.

Якщо подається новий мовний матеріал, то формулювання практичної мети може бути таким: ознайомити учнів із функцією, формою, особливостями вживання ГС ... та вчити правильно використовувати її на рівні фрази; ознайомити зі значенням, формою, особливостями вживання ЛО ... та вчити правильно їх використовувати в знайомих ГС на рівні фрази; ознайомити з правилом читання літери ... і вчити правильно читати слова згідно з правилом.

Плануючи досягнення розвиваючої, виховної, загальноосвітньої цілей, вчитель повинен чітко визначити відповідний потенціал навчального матеріалу уроку і своїх дій на ньому. Наприклад:

- розвивати кмітливість учнів (учитель на уроці використовуватиме безперекладні способи семантизації або ребуси, кросворди тощо);
- розвивати інтелектуальну гнучкість учнів (учитель проводитиме вправу на трансформацію діалога-зразка на основі змінних ситуацій);
- виховувати гарний смак (навчаючи учнів правильно вживати прикметники, вчитель планує проведення вправи на основі ситуації добору одягу, який створює гармонійні за кольором ансамблі, тощо).

Формулювання загальноосвітньої мети можна починати словами: „розширювати уявлення” або „формувати уявлення...”. Наприклад:

- розширювати уявлення учнів про традиції ... (учні на уроці будуть читати текст, де є відповідна додаткова інформація, обговорення якої планується вчителем);
- формувати уявлення учнів про національний костюм (вчитель планує подачу або тренування ЛО за темою „Одяг” на основі предметів національного костюма, про який учні ще не мають уявлення).

Починається планування складанням тематичного плану. Він дозволяє вчителю бачити в цілому цикл уроків за темою, роль і місце кожного уроку в ньому і завдяки цьому добирати найбільш ефективні методи, прийоми та засоби для вирішення проміжних завдань на шляху досягнення кінцевих цілей в оволодінні учнями конкретними комунікативними навичками та вміннями в рамках відповідної теми. Для складання тематичного плану необхідно:

- визначити характер та обсяг мовного і мовленнєвого матеріалу кожного уроку, передбачених авторами підручника;
- вивчити відповідні методичні рекомендації та сформулювати цілі кожного уроку з урахуванням етапів роботи над навчальним матеріалом і вимог програми;
- визначити необхідні для досягнення мети методи та прийоми навчання;
- спланувати домашнє завдання;
- забезпечити необхідне оснащення уроку як технічними, так і традиційними засобами навчання;
- врахувати специфіку роботи в даному класі (рівень підготовки учнів, їх пізнавальну активність, уміння виконувати певні види вправ, інтерес, до предмета, відношення до вчителя тощо).

Зразок схеми для складання тематичного плану

№ уроку	Тип уроку	Цілі уроку	Мовний матеріал	Вид мовленнєвої діяльності				Оснащення уроку	Домашнє завдання
				Г	А	Ч	П		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематичний план є основою для поурочного планування, в якому розкривається конкретний зміст кожного уроку. З урахуванням специфіки іноземної мови як навчального предмета у процесі планування і складання плану-конспекту кожного конкретного уроку тематичного циклу необхідно пам'ятати, що:

- на уроці іноземної мови формуються мовленнєві навички і вміння;
- змістом уроку є певний комплекс вправ, що виконуються в чіткій послідовності;
- завдання кожного уроку визначаються в залежності від його місця в тематичному циклі;
- організація мовного матеріалу повинна бути комплексною;
- для формування конкретних, аспектних мовленнєвих навичок та для розвитку умінь в різних видах мовленнєвої діяльності повинен виконуватись відповідний комплекс вправ;
- мовленнєва практика (вправи) повинна імітувати процес мовленнєвого спілкування, тобто мати комунікативну спрямованість, вмотивованість та ситуативну зумовленість;
- ефективність уроку визначається ступенем мовленнєвої активності учнів;
- урок повинен передбачати систематичний і планомірний контроль рівня сформованості мовленнєвих навичок, умінь учнів та сприяти здійсненню диференційованого підходу до їх навчання;
- зміст уроку повинен готувати учнів до виконання домашнього завдання;
- урок повинен проводитись іноземною мовою в доступних для розуміння учнями формах;
- діяльність учителя повинна викликати інтерес і пізнавальну активність учнів;
- у процесі планування необхідно враховувати вікові особливості учнів.

Схема аналізу уроку

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО УРОК.

1. Дата, прізвище ім'я по батькові вчителя, ЗЗСО, клас, кількість учнів.
2. Готовність класу до уроку: гігієнічний стан приміщення, ТЗН, наявність підручників, зошитів, необхідних засобів унаочнення.

II. ЗМІСТ І СТРУКТУРА УРОКУ.

1. Тема уроку, місце уроку в системі уроків з даної теми.
2. Обґрунтованість і правильність постановки практичної мети, навчальних, виховних і розвиваючих завдань уроку.
3. Доцільність добору мовного матеріалу та його дозування, співвідношення мовної діяльності вчителя і учнів на уроці (з урахуванням його навчального завдання).
4. Етапи уроку. їх логічна послідовність, методична обґрунтованість та часова характеристика.
5. Зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність.

III. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ.

1. Реалізація свідомо-практичного підходу до навчання, співвідношення навчальних дій по усвідомленню мовного матеріалу, тренувальних вправ з мовлення.
2. Забезпечення комунікативного підходу до введення мовного матеріалу, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ.
3. Засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН).
4. Прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їх навчальних дій, динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи, темп), його емоційність; засоби здійснення індивідуального підходу до учнів з різним рівнем підготовки; прийоми корекції мовних навичок учнів.
5. Шляхи досягнення розвиваючого завдання.
6. Спосіб орієнтації на виконання домашнього завдання.
7. Підведення підсумків уроку.

IV. ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ НА УРОЦІ.

1. Підготовленість вчителя до уроку.
2. Знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання.
3. Нормативність мовлення, його чіткість, виразність, емоційність.
4. Дотримання оптимального співвідношення між мовленням вчителя і учнів.
5. Педагогічна майстерність: уміння організувати учнів до роботи, зацікавити їх, енергійність, доброзичливість, такт, артистичність.

V. ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ НА УРОЦІ.

1. Рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми та готовність до даного уроку.
2. Ступінь засвоєння матеріалу уроку, активність, уважність, рівень розвитку мислення, пам'яті, спостережливості, уяви.
3. Дотримання режиму мовлення іноземною мовою.
4. Розвиненість навичок самостійної роботи.
5. Дисципліна учнів на уроці.

VI. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ПРО УРОК.

1. Коротка характеристика результатів уроку в зв'язку з метою і завданням, які поставив вчитель.
2. Рівень засвоєння знань, формування в учнів навичок та вмінь.
3. Врахування вчителем рівня розвитку, освіченості і вихованості колективу учнів.
4. Стиль спілкування вчителя і учнів, підтримання позитивної мотивації на всіх етапах уроку, створення обстановки психологічного комфорту.

VII. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УРОКУ.

1. Удосконалення дидактичного характеру (звернути увагу на структуру уроку, методи, прийоми та засоби навчання).
2. Удосконалення психологічного характеру (прагнення до забезпечення розвиваючої ролі уроку, до здійснення індивідуального і диференційованого підходу: спираючись на рівень розвитку сприймання, осмислення, запам'ятовування, відтворення, закріплення, перенос, актуалізацію).
3. Удосконалення методичного характеру (специфіка методів, прийомів та засобів навчання, видів роботи).
4. Рекомендації з питань самоосвіти вчителя, пропозиції поділитися своїм досвідом або познайомитися з досвідом роботи інших вчителів.

10. Планування виховних годин, організація та проведення їх аналізу

Успішність планування виховних годин зумовлена такими факторами:

- знанням умов навчання: вікових особливостей учнів, специфіки класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасної виховної години.

Алгоритм діяльності класного керівника щодо підготовки та проведення виховної години:

1. Складання педагогом разом із магістрантами тематики виховних годин на семестр.
2. Уточнення теми виховної години й генерування ідеї щодо її підготовки й проведення.
3. Вибір мети, змісту, форми, дати й місця проведення виховної години, формування співтовариства його організаторів.
4. Індивідуальна й групова діяльність із підготовки виховної години.
5. Складання класним керівником разом з іншими організаторами сценарного плану виховної години.
6. Проведення виховної години.
7. Аналіз і оцінка результативності виховної години й діяльності з її підготовки та проведення.

Схема аналізу виховної години

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЗАНЯТТЯ.

3. Дата, прізвище ім'я по батькові студента-практиканта, ВНЗ, група, кількість студентів.
4. Готовність групи до години куратора: гігієнічний стан приміщення, ТЗН, необхідних засобів унаочнення.

II. ЗМІСТ І СТРУКТУРА ГОДИНИ КУРАТОРА.

6. Тема години куратора.
7. Обґрунтованість і правильність постановки практичної мети, навчальних, виховних і розвиваючих занять.
8. Етапи години куратора, їх логічна послідовність, методична обґрунтованість та часова характеристика.

III. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ГОДИНИ КУРАТОРА.

8. Реалізація свідомо-практичного підходу до виховної години.
9. Застосування унаочнення, ТЗН.
10. Прийоми забезпечення активності студентів, динамічність години куратора, її емоційність; засоби здійснення індивідуального підходу до студентів.
11. Шляхи досягнення розвиваючого завдання.
12. Підведення підсумків.

IV. ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА НА ЗАНЯТТІ.

6. Підготовленість педагога до години куратора.
7. Знання матеріалу і володіння методикою його представлення.
8. Нормативність мовлення, його чіткість, виразність, емоційність.
9. Дотримання оптимального співвідношення між мовленням педагога і студентів.
10. Педагогічна майстерність: уміння організувати студентів до роботи, зацікавити їх, енергійність, доброзичливість, такт, артистичність.

V. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ПРО ЗАНЯТТЯ.

5. Коротка характеристика результатів години куратора в зв'язку з метою і завданням, які поставив наставник.
6. Врахування педагогом рівня розвитку, освіченості і вихованості колективу.
7. Спількування педагога і студентів, підтримання позитивної мотивації на всіх етапах заняття, створення обстановки психологічного комфорту.

VI. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАНЯТТЯ.

8. Удосконалення дидактичного характеру (звернути увагу на структуру години куратора, методи, прийоми).
9. Удосконалення психологічного характеру (прагнення до забезпечення розвиваючої ролі години куратора, до здійснення індивідуального і диференційованого підходу:

спираючись на рівень розвитку сприймання, осмислення, запам'ятовування, відтворення, закріплення, перенос, актуалізацію).

10. Удосконалення методичного характеру (специфіка методів, прийомів та засобів, видів роботи).

11. Рекомендації з питань самоосвіти педагога, пропозиції поділитися своїм досвідом або познайомитися з досвідом роботи інших групових керівників.

11. Критерії оцінки уроків магістрантів-практикантів

Методист-керівник педагогічної практики керується такими критеріями оцінки уроків практикантів:

Оцінка „*відмінно*” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку.

При цьому:

1. повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
4. магістрант-практикант правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
5. магістрант-практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;
6. магістрант-практикант правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці;
7. магістрант-практикант веде урок іноземною мовою (раціонально користується рідною), практично не допускає помилок помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;
8. магістрант-практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу, і здійснює індивідуальний підхід до них;
9. магістрант-практикант уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці;
10. магістрант-практикант грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;
11. магістрант-практикант грамотно проводить дидактичні ігри;
12. магістрант-практикант епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка „*добре*” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано неповністю. При цьому:

1. магістрант-практикант не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвиваючий потенціал уроку;
2. магістрант-практикант методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. магістрант-практикант в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4. магістрант-практикант правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
5. магістрант-практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;
6. магістрант-практикант не завжди правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;
7. магістрант-практикант веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
8. магістрант-практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
9. магістрант-практикант уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;
10. магістрант-практикант використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
11. магістрант-практикант грамотно проводить дидактичні ігри;
12. магістрант-практикант епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка „**задовільно**” ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті неповністю. При цьому:

1. магістрант-практикант не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвиваючий потенціал уроку;
2. магістрант-практикант методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;
3. мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
4. неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
5. недостатньо чітко даються установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлюються засобами іноземної мови одноманітні мовленнєві контакти;
6. протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
7. магістрант-практикант часто переходить на рідну мову під час проведення уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;
8. студент недостатньо володіє прийомами активізації всіх учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
9. магістрант-практикант вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці;
10. магістрант-практикант мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
11. магістрант-практикант використовує дидактичні ігри, але не завжди грамотно їх проводить;
12. магістрант-практикант постійно користується конспектом у ході уроку і не може скоригувати свою діяльність у разі необхідності.

12. Позакласні заходи та їх аналіз

Мета позакласної роботи, в тому числі роботи з іноземної мови, має кілька аспектів: виховувати та підтримувати у школярів мотивацію до оволодіння рідною та іноземною мовами як предметом: сприяти підвищенню рівня володіння учнями мовами; розширювати знання учнів про соціально-економічні особливості та культуру країни, мова якої

вивчається; розвивати творчі здібності школярів; здійснювати емоційний вплив на учнів; здійснювати особистісне спілкування вчителя з учнями; формувати лінгвокраїнознавчу компетенцію школярів.

Особливості позакласної роботи з іноземної та рідної мови порівняно з класною роботою: лабільність змісту та форм позакласної роботи зумовлена її проведенням за особистим планом учителя, складеним згідно з рівнем навченості, інтересами та здібностями учнів; її не регламентованість за місцем, часом і формами проведення; емоційна насиченість, захоплюючий характер проведення виховних заходів; добровільність і масовість участі школярів у позакласній роботі; відсутність чітко визначених домашніх завдань; відсутність чітко визначеної оцінки діяльності учнів.

Основними вимогами організації позакласної роботи є: кореляція з класною роботою з іноземної мови та рідної мови; організація колективної взаємодії учнів; велика кількість учасників позакласних заходів; створення радісної ненапруженої атмосфери під час підготовки та проведення виховних заходів.

Розрізняємо *одиночні* та *комплексні* позакласні заходи такого типу. Одиночний захід є більш-менш однорідним за змістом і проводиться найчастіше в одній групі або класі та для участі в ньому не відбираються учні з класів. До таких заходів відносять розгадування кросвордів, бесіди носія мови з учнями про традиції країни, мова якої вивчається; вікторини, демонстрації оригінального відеофільму тощо. Комплексний захід складається з певної кількості одиночних і здебільшого організується як шкільний захід або захід паралельних класів, для активної участі в якому відбираються представники класів або груп. Прикладами комплексних заходів можуть бути міні-вистава, концерт учнів 5-11 класів; вечір поезії, в якому беруть участь учні 5-11х класів; свято алфавіту для учнів 5-х класів тощо.

Комплексні заходи (здебільшого загальношкільні, кількох паралельних класів або двох груп одного класу):

Місячник іноземної мови (загальношкільний захід).

Тиждень іноземної мови (загальношкільний захід).

Олімпіада з іноземної мови (загальношкільний захід).

Вечір, що проводиться іноземною мовою (5-11 класів).

Ранок, що проводиться іноземною мовою, 5-х (6-х, 7-х та ін.) класів. (*Тематика*: „Моя дорога матуся”, „Ранок АВС”, „Ми знаємо алфавіт” тощо).

Конкурс на кращу постановку п'єс або сценівок.

Конкурс на кращого читця прози (поезії).

Конкурс на краще виконання пісні.

Демонстрація мультфільмів іноземною мовою з частковим синхронним перекладом вчителем (періодичний захід).

Одиночні заходи (здебільшого групові або класні):

Спектакль (п'єса).

Спектакль (спецівка).

Відгадування загадок.

Відгадування кросвордів.

Відгадування шарад.

Проведення свята країни, мова якої вивчається. Наприклад: „День святого Валентина”, „День подяки” тощо.

„Подорож по країні, мова якої вивчається”, лото іноземною мовою тощо.

Створення тематичного альбому.

Відзначення дня народження учня.

Неможливо переоцінити виховний та емоційний вплив одиночного комплексного (концерт) заходу, що проводиться у групі і до якого залучаються всі його учні. Комплексний загальношкільний захід не має цієї переваги: на ньому здебільшого присутні тільки окремі учні з кожного класу і до того ж представники не всіх класів беруть у цьому

заході активну участь.

Аналіз позакласного заходу, проведеного іноземною мовою

1. Мета виховного заходу і ступінь її досягнення.
2. Структури виховного заходу: комплексний або одиничний; масовий, груповий, індивідуальний, змішаний.
3. Методична організація виховного заходу:
 - а) з елементом змагання чи без нього;
 - б) з художнім виконанням чи без нього;
 - в) з перевтіленням діючих осіб чи без нього.
4. Зміст позакласної роботи.

Підготовчий період:

- а) підготовка текстового матеріалу заходу: практикантом, учнями і практикантом;
- б) пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
- в) дійові учасники заходу: практикант; практикант і учні (кількість залучених дійових учасників-школярів у відсотках від усіх класу або групи);
- г) успіхи учнів-дійових учасників, залучених до проведення заходу, у володінні іноземною мовою.

Проведення заходу:

- а) оформлення приміщення, де проводиться захід;
- б) привнесення емоційного елемента у проведення заходу;
- в) якість підготовки учнів-дійових осіб заходу;
- г) залученість до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
- д) реакція на діяльність учнів-дійових осіб з боку учнів, що не є дійовими особами заходу;
- е) наявність запрошених гостей.

Підсумковий етап:

- а) підведення підсумків практикантом;
- б) відзначення дійових осіб заходу.

13. Критерії оцінювання позакласного заходу

Оцінка „*відмінно*” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, вміло застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо).

Оцінка „*добре*” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів,

правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Оцінка „задовільно” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал уроку.

14. Контроль педагогічної діяльності магістранта-практиканта

Під час проходження педагогічної практики у ЗЗСО освітньо-професійної програми підготовки магістра перевіряється та оцінюється розвиток у магістранті-практикантів вміння спостерігати навчальний процес у ЗЗСО й здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи власну іншомовну компетенцію та знання основ педагогіки, психології, методики викладання іноземної мови, методики викладання зарубіжної літератури та фахових дисциплін; планувати діяльність учнів у позакласній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Рівень теоретичної методичної підготовки магістрантів-практикантів визначається вмінням творчо використовувати знання при вирішенні конкретних методичних завдань.

Об'єктом контролю при презентації виховної години в ЗЗСО, позакласного заходу є рівень володіння магістрантом-практикантом гностичними, комунікативно-навчальними та організаційними вміннями.

Форма контролю: обговорення та аналіз виховної години в ЗЗСО, позакласного заходу, плану-конспекту виховної години, плану-конспекту (сценарію) позакласного заходу.

Презентація виховної години, позакласного заходу зараховується за умови, якщо магістрант-практикант продемонстрував задовільний рівень (5-3 балів) володіння професійними вміннями та не робив при цьому серйозних помилок.

Магістрант-практикант отримує оцінку за кожний вид роботи та згідно вимог оформлену документацію за 4-х бальною системою: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”.

За виробничу (педагогічну) практику у ЗЗСО виводиться середня оцінка: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”.

Методи навчання:

Частково пошукові методи; використання мультимедійних технологій; демонстрація, презентація, методичний аналіз; метод конструктивістського навчання; організація самостійного пошуку матеріалу; робота з науковою літературою; SOS-метод; метод спостереження та аналізу занять; інтерактивні методи (бесіда, батл-дискусія, проблемні ситуації, круглий стіл, дебати, проект, диспут, тренінг тощо); використання освітнього навчального сердовища «Moodle».

15. Зразки оформлення документації, що ведуть магістранти-практиканти, та критерії оцінювання

ЩОДЕННИК

Виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО
Гуманітарно-технологічного факультету
за спеціальністю 014.02 Середня освіта (англійська мова та зарубіжна література)

ПШБ

Завдання виробничої (педагогічної) практики

Права і обов'язки магістранта-практиканта

Схема аналізу уроку з іноземної мови

1 сторінка:

ЗЗСО, клас _____

Директор ЗЗСО _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи _____

Заступник директора з виховної роботи _____

Учитель англійської мови _____

Учитель зарубіжної літератури _____

2 сторінка:

Розклад уроків англійської мови та зарубіжної літератури в період виробничої педагогічної практики

3 сторінка:

Розклад дзвінків у ЗЗСО

4 сторінка

Список учнів закріпленого класу

5 сторінка

Графік проведення уроків і виховних годин

ЩОДЕННИК СПОСТЕРЕЖЕНЬ

№ з/п	Дата	Клас	Тема уроку чи виховної години	Хід уроку, аналіз спостережень. Висновки і пропозиції
-------	------	------	-------------------------------	--

Розділ індивідуального плану проходження виробничої (педагогічної) практики.

I. Підготовка до виробничої (педагогічної) практики

1. Участь у настановчій конференції.
2. Знайомство зі ЗЗСО, класом, документацією.
3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.
4. Підбір методичної літератури.
5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.

II. Навчальна робота

1. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.

2. Спостереження уроків вчителів.
3. Написання конспектів уроків.
4. Проведення уроків згідно розкладу.
5. Участь у методичних об'єднаннях вчителів по фаху.

III. Виховна робота

1. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.
2. Проведення виховних годин, екскурсій.
3. Проведення позакласних заходів.
4. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.

IV. Підсумки практики

1. Написання звіту про проходження педагогічної практики.
2. Оформлення документації педагогічної практики.
3. Участь у роботі педагогічної ради школи.
4. Участь у підсумковій конференції.

Критерії оцінювання індивідуального плану

Оцінка „**відмінно**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста, вчителів школи і вчителів кафедри та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг повного якісного виконання всіх розділів та пунктів індивідуального плану.

Оцінка „**добре**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста, вчителів шкіл і вчителів кафедри та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг повного виконання всіх розділів та пунктів індивідуального плану.

Оцінка „**задовільно**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста, вчителів шкіл і вчителів кафедри, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг неповного та не завжди якісного виконання розділів та пунктів індивідуального плану.

Схема написання психолого-педагогічної характеристики учня

I. Загальні відомості про учня

1. Біографічні дані. Прізвище та ім'я учня, рік народження, національність.
2. Соціально-побутові умови. Адреса проживання. Склад сім'ї, освіта, місце роботи батьків. Допомога сім'ї у навчанні і вихованні дитини. Режим праці і дозвілля учня. Участь його в домашній праці.
3. Стан здоров'я. Крім загальної характеристики стану здоров'я учня за даними шкільного лікаря, обов'язково вказати на сенсорні дефекти, якщо такі виявлені в учня.

II. Загальний рівень розвитку учня

1. Психічний розвиток учня. Характеристика його уваги. Особливості сприймання і розуміння навчального матеріалу. Швидкість, точність і міцність запам'ятовування. Особливості мислення учня. Рівень володіння операціями аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування і узагальнення. Особливості уяви учня. Рівень розвитку мови (культура мовлення, багатство активного словника, логічність мовлення). Розвиток вольових

якостей (цілеспрямованість, принциповість, самостійність, ініціативність, витримка тощо).

2. Інтелектуальний розвиток учня, його ерудиція. Інтерес до питань світогляду, моралі, науки, техніки, мистецтва, спорту. Наявність провідного інтересу. В яких гуртках і спеціальних дитячих установах працює учень? Особливості читацьких інтересів учня, їх широта і стійкість. Самостійність, критичність, гнучкість та логічність мислення.

3. Індивідуально-психологічні особливості учня. Його збудливість і енергійність, врівноваженість і емоційна вразливість. Темп роботи і мовлення учня. Чи легко він переходить від одного виду діяльності до іншого?

Наполегливість, впевненість, охайність учня. Рівень розвитку почуття колективізму, обов'язку, власної гідності. Скромність, сміливість, рішучість, правдивість, чесність і самокритичність учня. Ставлення до вчителів, товаришів і батьків.

До якого виду діяльності спостерігається нахил учня? Яку діяльність може він виконувати особливо успішно? Яку професію в майбутньому хоче обрати? Охарактеризувати загальні й спеціальні здібності учня.

III. Навчальна діяльність учня

Ставлення учня до занять у ЗЗСО. Чи є пропуски занять, причини пропусків. Уважність на уроках. Якими навчальними предметами більше цікавиться? Якість і систематичність виконання домашніх завдань. Вміння учнів самостійно працювати над навчальними завданнями. Які прийоми індивідуального підходу використовувались у роботі з учнем. Їх наслідки. Ставлення учня до оцінки вчителем його успіхів і невдач у навчанні. Успішність його з різних навчальних предметів. Участь у предметних гуртках. Які навчальні предмети опановує легко, а які з труднощами? Їх причина. Які заходи вживались для підвищення успішності з цих предметів? Їх наслідки. Думка практиканта про шляхи поліпшення навчальної діяльності учня.

IV. Громадська активність учня

Участь у громадському житті класу і школи. Які доручення має і як їх виконує? Дисципліна учня (якщо є випадки порушення, то дати характеристику їх причин). Становище учня в класному колективі (офіційний чи неофіційний лідер малої групи, не прийнятий у колективі). Участь у суспільно корисній праці. Мотиви громадсько-корисної і суспільно корисної діяльності. Чи були спроби підвищувати інтерес учня до громадської роботи? Якими шляхами вони здійснювалися? Наслідки цього. Думка практиканта про можливі шляхи підвищення громадської активності учня.

V. Висновки

Найважливіші позитивні сторони навчання і дисципліни учня. Причини відставання у навчанні і порушення дисципліни. Які заходи були вжиті практикантом для поліпшення успішності і поведінки учня? Їх ефективність. Яку систему заходів, на думку практиканта, слід розробити і реалізувати для виправлення становища? Які індивідуально-типологічні особливості слід враховувати при цьому?

Схема звіту

Короткі відомості про ЗЗСО, загальна характеристика матеріальної бази школи, класу; узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя того класу, в якому працював студент-практикант.

Виконання індивідуального плану роботи

Виконання навчальної роботи в ЗЗСО у відповідності з індивідуальним планом: з яких предметів і з якого розділу шкільного курсу проведено уроки, в яких класах, оцінки, позитивні сторони і недоліки; які уроки викликають труднощі і чим обумовлені ці труднощі; як переборювались труднощі; які дидактичні завдання розв'язувались у процесі Практики: що зроблено, щоб навчити школярів самостійно оволодівати знаннями; яка робота проводилась із слабкими учнями, з відмінниками і з тими, хто виявляє підвищений інтерес до вивчення окремих дисциплін.

Виконання виховної і позакласної роботи у відповідності з індивідуальним

планом: які виховні завдання розв'язувались; які форми виховної роботи практикувались; успіхи й труднощі.

Аналіз методичної роботи виконаної студентом-практикантом в класі. Як вивчався передовий досвід роботи вчителів в ЗЗСО, з яких проблем. Навести конкретні приклади. Участь у роботі методичних об'єднань вчителів.

Робота з батьками. Громадська робота

Яких умінь і навичок набуто в процесі педпрактики. Які завдання поставлено на майбутнє.

Висновки про педпрактику, її значення. Ваше ставлення до професії вчителя. Пропозиції, побажання щодо вдосконалення змісту і організації педпрактики. Чи одержано задоволення від цієї роботи, які при цьому зустріли труднощі.

Критерії оцінювання звіту

Оцінка „**відмінно**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста та вчителів школи, вчителів кафедри спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав реальні, конкретні шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Повно і якісно описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ВНЗ, виконання виховної і позааудиторної роботи, аналіз методичної роботи, громадської роботи. Зробив змістовні висновки про педпрактику, її значення.

Оцінка „**добре**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав реальні, конкретні шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Повно описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ВНЗ, виконання виховної і позааудиторної роботи, аналіз методичної роботи, громадської роботи. Зробив висновки про педпрактику, її значення.

Оцінка „**задовільно**” ставиться, якщо магістрант-практикант, враховуючи настанови методиста та, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ВНЗ, виконання виховної і позааудиторної роботи, аналіз методичної роботи, громадської роботи. Зробив висновки про педпрактику, її значення.

Методи навчання. Частково пошукові методи; використання мультимедійних технологій; демонстрація, презентація, методичний аналіз; метод конструктивістського навчання; організація самостійного пошуку матеріалу; робота з науковою літературою; SOS-метод; метод спостереження та аналізу занять; інтерактивні методи (бесіда, батл-дискусія, проблемні ситуації, круглий стіл, дебати, проект, диспут, тренінг тощо); використання освітнього навчального сердовища «Moodle».

Форми оцінювання. Поточний: відвідування та оцінювання керівником практики проведених занять та заходів. Підсумковий: оцінювання матеріалів практики (індивідуальний); оцінювання презентації під час підсумкової конференції (груповий).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
68-74	D	Задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

16. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (перелік електронного забезпечення наочних посібників, ТНЗ, таблиць, плакатів, тощо):

- електронний варіант методичних рекомендацій та завдання для самостійної та індивідуальної роботи магістрантів-практикантів з курсу Методика викладання іноземної мови.

- Harmer Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education Ltd., 2007.

1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см Систем. вимоги: Pentium; 128 Mb RAM; Windows 98, 2000, ME, XP. Назва з титул. екрану.

- Harmer Jeremy. *How to Teach English*. Pearson Education Ltd., 2007.

- 2 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см Систем. вимоги: Pentium; 128 Mb RAM; Windows 98, 2000, ME, XP. Назва з титул. екрану.

17. Рекомендована література

Базова література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. Київ : Вища ЗССО, 1998. 560 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. Київ : Кондор, 2008. 271 с.
3. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність вчителя : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
4. Бутенко, Н. Ю. Педагогічна практика: підготовка та реалізація : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 184 с.
5. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011.
6. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. Магістратури. Київ : Освіта, 2005. 396 с.
7. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 465 с.
8. Галагузов В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. Київ : Освіта, 1995. 241 с.
9. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Світ, 2004. 147 с.
10. Коротяєв Б.І., Гришин Є.О., Устинко О.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Освіта, 1990.
11. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.
12. Євчук О., Доценко І. Бліц-контроль на уроках англійської мови. 4 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 64 с.
13. Мисечко О.Є. Методика навчання англійської мови у середній школі: навчальний посібник-практикум для студентів. Житомир: Полісся, 2002. 256 с.
14. Morska L. I. *Theory and practice of English teaching Methodology*. Тернопіль: Астон, 2003. 248 с.
15. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник для студентів ВНЗ. Київ: Ленвіт, 2002.
16. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
17. Панова Л.С., Андрійко І.Ф. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник для студ. ВНЗ. Київ : Академія, 2010. 328с.
18. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І .А.Зязюна. Київ: Вища школа, 1997.

19. Подоляк Л. Г., Юрченко В. Г. Психологія вищої школи : навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ : Дивосвіт, 2006. 236 с.
20. Туркот, Т. І. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ : Кондор, 2011.
21. Jeremy Harmer. How to Teach English. Second edition. Longman : Pearson Education Limited, 2007. 288 p.

Допоміжна література:

1. Brown H. Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1987. 285 p.
2. Dobson Julia M. Effective Techniques for English Conversation Groups. USA : Newbury House, 1992. 137 p.
3. Ferrer J., Whalley E. Mosaic I, II. A Listening/ Speaking Skills Book. USA : Random House, Inc., 1985. 195 p.
4. Swan M. Teaching Listening Comprehension. Cambridge University Press, 1994. 173 p.
5. Swan M. Teaching Listening Comprehension. Cambridge University Press, 1994. 173 p.
6. Wegmann B., Knezevic M. P. Mosaic I, II. A Reading Skills Book. USA : Random House, Inc., 1995. 263 p.
7. Wright A. Games for Language Learning. Cambridge University Press, 1994. 380 p.
8. Воробйова І. Міжпредметні зв'язки у контексті поглиблення соціокультурного компонента навчання іноземних мов / І. Воробйова // Іноземні мови в навчальних закладах. 2008. Вип. 1(29). С. 36.

Інформаційні ресурси

1. Jeremy Harmer. How to Teach English : <https://archive.org/details/how-to-teach-english-2nd-edition-jeremy-harmer>
2. Jeremy Harmer. Language learning: not about us, about them! : https://www.youtube.com/watch?v=oa6ABHLKw94&ab_channel=HelblingEnglish
3. Jeremy Harmer. The enigma of language and how to teach it : https://www.youtube.com/watch?v=nAncRM3NII4&ab_channel=HelblingEnglish
4. Jeremy Harmer. Teaching to Learn // <http://www.jeremyharmer.com>
5. Teaching tips by Jeremy Harmer : https://www.youtube.com/watch?v=mVR3HtfN7Pc&ab_channel=SherifMakkawy
6. Q&A with Jeremy Harmer - part 1: Language learning : https://www.youtube.com/watch?v=ToSMjKgBKls&ab_channel=HelblingEnglish
7. Лекції з методики викладання іноземних мов // lib.oa.edu.ua/files/1.doc
8. Комунікативні компетенції під час навчання читання на уроках іноземної мови : <https://naurok.com.ua/komunikativni-kompetenci-pid-chas-navchannya-chitannya-na-urokah-inozemno-movi-v-pochatkovih-klasah-osoblivosti-h-formuvannya-303194.html>
9. Сучасний урок іноземної мови в умовах НУШ : <https://krncprpp.in.ua/novyny/suchasnyj-urok-inozemnoyi-movy-v-umovah-novoyi-ukrayinskoyi-shkoly/>
10. Використання відео матеріалів на уроках англійської мови : <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-video-materialiv-na-urokah-anglijskoi-movi-209396.html>
11. Відкритий урок з англійської мови : https://www.youtube.com/watch?v=sJFsu15QpYE&ab_channel=%D0%97%D0%92%D0%95%D0%9D%D0%AF%D0%A7%D0%98%D0%9D%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%99%D0%97%D0%97%D0%A1%D0%9E
12. Відкритий урок з англійської мови у 2 класі НУШ : https://www.youtube.com/watch?v=2GaHbGoiZLs&ab_channel=%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE

13. Вебінар для вчителів іноземних мов у ЗЗСО : https://www.youtube.com/watch?v=1-82gloiaaE&ab_channel=%D0%A0%D0%9E%D0%86%D0%9F%D0%9F%D0%9E
14. Методика STEM та CLIL на уроках англійської мови : https://www.youtube.com/watch?v=RDX3Z57TrkQ&ab_channel=%D0%A6%D0%9F%D0%A0%D0%9F%D0%9F%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%9A%D0%B8%D1%94%D0%B2%D0%B0